

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽĪSTAMI

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

AR IŠNAUDOJAME IKIMOKYKLINIO UGDYMO GALIMYBES SĖKMINGESNEI VAIKŲ ATEIČIAI UŽTIKRINTI

2018 m. rugsėjo 27 d.

Nr. VA-2018-P-9-1-7

Valstybės kontrolės – aukščiausiosios valstybinio audito institucijos – pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami valstybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas valstybės biudžetas. Aukščiausioji audito institucija, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei, o savo darbui keldama aukščiausius kokybės reikalavimus – būti pavyzdžiu visam viešajam sektoriui.

Auditą atliko: Kristina Česaitienė (grupės vadovė), Virginija Balkojytė, Lina Grubevičienė, Jonas Izokaitis, Daiva Navickienė, Virginija Paunksnienė, Gitana Raginienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui ir Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai, visoms savivaldybėms, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Savivaldybių kontrolierių asociacijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	9
AUDITO REZULTATAI	10
1. SAVIVALDYBĖSE NEUŽTIKRINAMAS IKIMOKYKLINIS UGDYMAS VISIEMS	10
1.1. Skiriasi ikimokyklinio ugdymo prieinamumas rajonuose ir miestuose	10
1.2. Neužtikrinamas visų nepalankioje aplinkoje augančių vaikų ugdymas	13
1.3. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos neskatinamos priimti vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių	14
2. NE VISŲ VAIKŲ UGDYMO SI POREIKIAI ATPAŽŪSTAMI IR TENKINAMI	17
2.1. Neatpažįstami ir / ar netenkinami specialieji ugdymosi poreikiai	17
2.2. Vaikų pažanga stebima, tačiau stebėjimo rezultatai nepanaudojami tęsiant jų ugdymą kitoje pakopoje	18
3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO AUKLĖTOJO PROFESIJA NEPATRAUKLI	20
3.1. Auklėtojai turi daugiausia kontaktinių valandų, o uždirba mažiausiai iš visų pedagogų	20
3.2. Trūksta auklėtojų ir vadovų	23
4. NESUKURTA IKIMOKYKLINIO UGDYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMA	26
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	28
1 priedas. Audito apimtis ir metodai	30
2 priedas. Savivaldybių išlaidos privačias įstaigas lankančių vaikų mokesčio kompensacijoms mokėti	33
3 priedas. Darbuotojų skaičius skirtingo amžiaus vaikų grupėse	34

PAGRINDINIAI FAKTAI

101 tūkst.

– tiek vaikų buvo ugdoma ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose 1 295-iose įstaigose 2017 m.

~300 mln. Eur

– tiek skirta 2017 m. savivaldybių ir valstybės biudžetų bei tėvų lėšų valstybės ir savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigoms (darželiams).

95 proc.

– tai Strategijos „Europa 2020“ siekis, kad tiek 4–5 m. amžiaus vaikų būtų ugdoma pagal ikimokyklinio ugdymo programas.

88 proc.

– tiek 4–5 m. amžiaus vaikų buvo ugdoma pagal ikimokyklinio ugdymo programas Lietuvoje 2017 m.

nuo 14 iki 67 proc.

– toks ikimokyklinio ugdymo prieinamumas skirtingose savivaldybėse.

23 iš 60-ies

– tiek savivaldybių nevežioja ikimokyklinukų.

~ 36 proc.

– tiek socialinės rizikos šeimose augančių vaikų neugdoma pagal ikimokyklinio ugdymo programą, nors jiems ugdymas būtų naudingiausias.

~ 12 proc.

– tiek vaiko pažangos ir pasiekimų aprašų, baigus ikimokyklinį ugdymą, atiduodama į archyvus.

~ 32 proc.

– tiek audituotų ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų viršijo leistiną vaikų skaičių grupėse.

36 proc.

– tiek auklėtojų darbo užmokestis, nustatytas įstatymu, yra mažesnis už bendrojo ugdymo mokytojo darbo užmokestį.

SANTRAUKA

Audito svarba

Įrodyta¹, kad iš visų švietimo pakopų didžiausią ekonominę grąžą duoda investicijos į ankstyvąjį ugdymą nuo gimimo iki 5 metų. Kokybiškas ankstyvasis ugdymas, ypač nepalankioje aplinkoje gyvenančių vaikų, lemia jų geresnius pasiekimus, padeda susikurti sėkmingesnę karjerą, augina ekonomiką, sumažina socialines išlaidas². Aukštos kokybės ankstyvojo ugdymo svarbą socialinei atskirčiai mažinti pabrėžia ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO).

Europos Komisija³ nurodo, kad aukštos kokybės ankstyvasis ugdymas ir priežiūra yra veiksmingos ir teisingos švietimo sistemos pagrindas. Taip vaikai pasirengia pradiniam ugdymui ir pasiekia geresnių mokymosi rezultatų visose paskesnėse švietimo pakopose. Tai ypač teigiamai veikia vaikus iš nepalankios socialinės ir ekonominės aplinkos ir migrantų šeimų. Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) duomenimis, ikimokyklinio ugdymo įstaigų nelankiusių penkiolikmečių jaunuolių rizika prastai mokytis yra tris kartus didesnė negu tų, kurie tokią įstaigą lankė ilgiau kaip vienus metus. Investuojant į ankstyvąjį ugdymą ir priežiūrą, reikia mažiau išlaidų paskesniuose švietimo etapuose, kuriuose atotrūkio tarp gerai ir prastai besimokančių moksleivių mažinimas kainuoja brangiau.

Investicijos į ikimokyklinį ugdymą atsiperka labiausiai, tačiau dar ne visiems norintiems užtikrinama vieta ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose, su vaikais iki 5 metų amžiaus dirbantys ikimokyklinio ugdymo auklėtojai turi mažai nekontaktinių valandų, dirba perpildytose grupėse, gauna mažiausią atlyginimą iš visų pedagogų.

Siekdama nustatyti veiksnius, lemiančius ikimokyklinio ugdymo prieinamumo netolygumus ir įvertinti, ar sudaromos sąlygos teikti kokybiškas ugdymo paslaugas, aukščiausioji audito institucija ikimokyklinio ugdymo auditą įtraukė į 2018 m. veiklos programą.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – nustatyti, ar sudarytos prielaidos vaikui iki 5 metų (imtinai) gauti kokybišką ikimokyklinį ugdymą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar užtikrinamas ikimokyklinio ugdymo prieinamumas;

¹ James Heckman. The Heckman Curve. Prieiga per internetą: <https://heckmanequation.org/resource/the-heckman-curve/>.

² James Heckman. 4 Big Benefits of Investing in Early Childhood Development. Prieiga per internetą: <https://heckmanequation.org/resource/4-big-benefits-of-investing-in-early-childhood-development/>.

³ Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, *Mokyklų raida ir aukštos kokybės mokymas gerai gyvenimo pradžiai*, 2017-05-30. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=COM%3A2017%3A248%3AFIN>.

- ar vaikai ugdomi atsižvelgiant į jų individualius poreikius;
- ar užtikrinamos patrauklios ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo sąlygos;
- ar sukurta ikimokyklinio ugdymo kokybės užtikrinimo sistema.

Audituojamieji subjektai:

- Švietimo ir mokslo ministerija – formuoja ikimokyklinio ugdymo politiką;
- 60 savivaldybių – savivaldybės organizuoja ikimokyklinį ugdymą (apklausėme visas savivaldybes, 15-oje iš jų lankėmės);
- Iš ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių 1295-ių įstaigų atsirinkome ir auditavome 66 (56 – savivaldybių, 3 – valstybinės ir 7 – privačios).

Audituojamasis laikotarpis – 2015–2017 m. Siekdami tiksliau nustatyti rodiklių kaitą, naudojome ir kitų metų duomenis.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (30 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Dar neužtikrinama, kad visiems vaikams, ypač tiems, kurie auga nepalankioje aplinkoje, ikimokyklinis ugdymas būtų prieinamas; ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo sąlygos sudėtingos: dirba perpildytose grupėse, dažnai nepajėgia skirti dėmesio kiekvienam vaikui; darbo užmokestis mažiausias iš visų pedagogų; ugdymo kokybė nevertinama.

1. Ne visi norintys gali gauti vietą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje

Ikimokyklinio ugdymo programą vykdančias įstaigas skirtingose savivaldybėse lanko nuo 14 iki 67 proc. vaikų iki 5 metų (imtinai) amžiaus. Devynių savivaldybių įstaigose trūko vietų, 30-yje savivaldybių trūko vietų tėvų pasirinktose įstaigose, nors buvo laisvų vietų kitose, labiau nutolusiose. Ikimokyklinio ugdymo prieinamumą galėtų skatinti atokiau gyvenančių vaikų vežiojimas, tačiau 37 iš 60 savivaldybių paveža tik specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus ar tuos, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Likusios savivaldybės ikimokyklinukų nevežioja. Taigi ikimokyklinio ugdymo prieinamumas užtikrinamas ne visose savivaldybėse (1.1 poskyris).

2. Neužtikrinamas nepalankioje aplinkoje augančių vaikų ikimokyklinis ugdymas

Daugiau kaip trečdalis (36 proc.) socialinės rizikos šeimose augančių vaikų iki 5 metų (imtinai) amžiaus nedalyvavo ikimokyklinio ugdymo procese, nes savivaldybės neskyrė privalomo ugdymo, neorganizavo vežiojimo į ikimokyklinio ugdymo programą vykdančias įstaigas. Ikimokyklinis ugdymas šiems vaikams reikalingiausias: nedalyvaudami jame jie praranda geresnių pasiekimų galimybę ateityje, didėja rizika, kad jie bus priklausomi nuo socialinių išmokų ir liks atskirtyje (1.2 poskyris).

3. Neskatinamas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ikimokyklinis ugdymas

Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams buvo skiriamas 35 proc. didesnis mokinio krepšelis už 4 ugdymo valandas per dieną. Tokių poreikių turintis vaikas ikimokyklinio ugdymo programą vykdančioje įstaigoje gali praleisti apie 10 valandų per dieną, jam reikalinga švietimo pagalbos specialisto pagalba. Toks finansavimas neskatina įtraukiojo ugdymo plėtros.

Vaikų su nustatytais specialiaisiais ugdymosi poreikiais yra apie 74 proc. ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų, tačiau tik 2 iš 50 įstaigų turėjo mokytojo (auklėtojo) padėjėjus ir tik specialiosiose grupėse. Nors ankstyvoji intervencija ir pagalba poreikių turintiems vaikams yra veiksmingiausia, laiku nenustačius specialiųjų ugdymosi poreikių arba neturint specialistų šiems poreikiams patenkinti, specialiųjų poreikių turintys vaikai negauna visos reikalingos pagalbos (1.3 ir 2.2 poskyriai).

4. Nepanaudojami vaiko pažangos stebėsenos rezultatai

Ne visi priešmokyklinio ugdymo pedagogai gali pasinaudoti vaiko pažangos stebėsenos rezultatais. Baigus ikimokyklinio ugdymo programą pasiekimų aprašai turėtų būti perduodami priešmokyklinio ugdymo pedagogams, tačiau apie 12 proc. ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų vaikų pasiekimų aprašų patenka į archyvą, apie 20 proc. – atiduodama vaikų tėvams. Dėl to neužtikrinamas nepertraukiamas vaiko ugdymas aukštesniame ugdymo lygyje atsižvelgiant į jo poreikius (2.1 poskyris).

5. Ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo sąlygos nesudaro prielaidų teikti kokybiškas ugdymo paslaugas ir mažina profesijos patrauklumą

Apie trečdalis (32 proc.) audituotų įstaigų pažeidžia higienos normas dėl vaikų skaičiaus grupėse – grupės perpildytos. Vienam ikimokyklinio ugdymo auklėtojui dažniausiai tenka dirbti su 20 vaikų vienu metu. Auklėtojai turi dirbti 33 kontaktines ir tik 3 nekontaktines valandas per savaitę. Jei įstaigoje trūksta auklėtojų, nelieta ir tų 3 nekontaktinių valandų, auklėtojai darbus atlieka po darbo. Daugiau nei trečdalis įstaigų negalėjo užtikrinti reikalingo ikimokyklinio ugdymo auklėtojų kvalifikacijos tobulinimo, kaip nustatyta teisės aktuose, 35 proc. įstaigų nurodė, kad tam trūksta lėšų, tad kartais auklėtojai susimoka patys. Ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo užmokestis yra mažiausias iš visų pedagogų. Dėl to jauniems auklėtojams darbas ikimokyklinio ugdymo įstaigose nepatrauklus (3.1 poskyris).

6. Trūksta ikimokyklinio ugdymo auklėtojų ir vadovų

Ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose 30–49 metų⁴ amžiaus auklėtojų dalis kasmet mažėja. Paskelbus konkursą eiti auklėtojo pareigas, į 40 proc. įstaigų atėjo tik po vieną kandidatą, o paskelbus konkursą vadovo pareigoms, po vieną kandidatą atėjo į 13 proc. įstaigų. Apklausti ikimokyklinio ugdymo auklėtojai nurodė, kad dirbti ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose juos labiausiai skatintų didesnis atlyginimas (34 proc.), mažesnis vaikų skaičius grupėse (31 proc.), dviejų auklėtojų darbas grupėje vienu metu bent 4 val. (19 proc.). Apie 8,4 proc. auklėtojų nurodė, kad planuoja išeiti iš darbo. Neužtikrinant atsinaujinimo, auklėtojams tenka dirbti perpildytose grupėse, o tai neužtikrina ugdymo kokybės (3.2 poskyris).

⁴ Seimo 2013-12-23 nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.

7. Ikimokyklinio ugdymo kokybė nevertinama

Nesukurta ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų veiklos išorinio vertinimo sistema. Savarankiškus ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų vertinimus atliko tik 5 (iš 60-ies) savivaldybės. Trečdalis savivaldybių nevertino savo įstaigų vaikų ikimokyklinio ugdymo programų. Nevertinamos privačių įstaigų ikimokyklinio ugdymo programos, nors joms valstybė skiria mokinio krepšelio lėšų. Nežinant, kokia ugdymo kokybė, sunku kryptingai planuoti pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, suteikti pagalbą įstaigų vadovams, užtikrinti kokybišką ugdymą kiekvienam vaikui pagal poreikius (4 skyrius).

Rekomendacijos

Švietimo ir mokslo ministerijai

1. Siekiant, kad grupėje nors dalį laiko su vaikas dirbtų bent du pedagogai, keisti normatyvus nustatant vaikų ir pedagogų santykį, o ne vaikų skaičių grupėje (5-asis pagrindinis audito rezultatas).
2. Siekiant ugdymo kokybės, būtina pritraukti kuo daugiau kompetentingų specialistų dirbti ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose, todėl reikia užtikrinti, kad jų darbo sąlygos būtų ne blogesnės nei pradinių klasių mokytojų:
 - 2.1. prilyginti ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo užmokestį pradinių klasių mokytojų atlygiui, kad auklėtojai rinktųsi darbą ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose (5-asis pagrindinis audito rezultatas);
 - 2.2. padidinti nekontaktinių valandų skaičių auklėtojams, kad jie galėtų pasirengti ugdymo veikloms ir panašiai (5-asis pagrindinis audito rezultatas).
3. Siekiant integruotai ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus, užtikrinti ikimokyklinio ugdymo auklėtojų mokymus, skirtus atpažinti vaikų specialiuosius ugdymosi poreikius (3-iasis ir 5-asis pagrindiniai audito rezultatai).
4. Vykdyti priemones, skirtas keisti visuomenės ir tėvų nuostatas dėl įtraukiojo ugdymo (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Savivaldybėms

Siekiant sukurti sąlygas visiems vaikams, ypač gyvenantiems nepalankioje aplinkoje, pasiekti geresnių ugdymosi rezultatų ir susikurti sėkmingesnę karjerą, taip pat sumažinti socialines išlaidas, savivaldybės turėtų užtikrinti, kad daugiau vaikų galėtų gauti kokybiškas ikimokyklinio ugdymo paslaugas. Dėl to audito rezultatus nusiuntėme savivaldybėms, kad šios užtikrintų vaikų vežiojimą į ugdymo įstaigas, imtųsi priemonių pritraukti vaikus į ikimokyklinio ugdymo programą vykdančias įstaigas, užtikrintų savo ir privačių įstaigų ikimokyklinio ugdymo programų vertinimą.

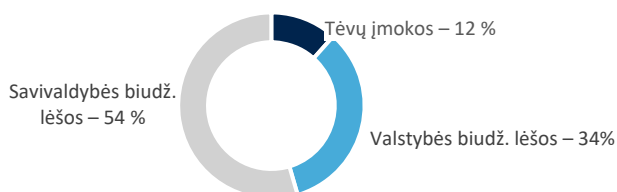
Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (28 psl.).

ĮŽANGA

Ikimokyklinis ugdymas Lietuvoje teikiamas vaikui nuo gimimo, iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis ugdymas⁵. Švietimo ir mokslo ministerija formuoja valstybinę ikimokyklinio ugdymo politiką, o savivaldybės organizuoja ikimokyklinį ugdymą, formuoja ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų tinklą⁶, nes tai yra savivaldybių savarankiška funkcija. Įstaigos teikia ikimokyklinio ugdymo paslaugas, šiame procese aktyviai dalyvauja ir tėvai.

2017 m. šalyje buvo ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančios 1 295 įstaigos; didžiąją dalį (85 proc.) sudarė savivaldybių įstaigos. Savivaldybėse ikimokyklinio ugdymo paslaugos gali būti teikiamos darželiuose (ugdoma didžioji vaikų dalis), mokyklose-darželiuose, bendrojo ugdymo mokyklose, specialiosiose įstaigose ir kitur. 2017–2018 m. m. Lietuvoje pagal ikimokyklinio ugdymo programą buvo ugdoma 101 tūkst. vaikų⁷, iš jų apie 93 proc. – savivaldybių ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose. Ikimokyklinis ugdymas finansuojamas valstybės, savivaldybių biudžetų ir tėvų lėšomis (žr. 1 pav.)

1 pav. Savivaldybių ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų finansavimo struktūra 2017 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybėse surinktus duomenis

2017 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigoms (lopšeliams-darželiams, darželiams) buvo skirta apie 300 mln. Eur. Lėšos vienam vaikui 2017 m., palyginus su 2015 m. ir įvertinus infliaciją, padidėjo 15,5 proc. (nuo 2 512 iki 2 901 Eur).

Audituojamuoju laikotarpiu ikimokykliniam ugdymui finansuoti iš atitinkamų metų valstybės biudžeto taikytas mokymo lėšų skyrimo vienam vaikui principas – mokinio krepšelis už 4 ugdymo valandas per dieną. Vidutiniškai apie 95,5 proc. audituotoms įstaigoms skirtų mokinio krepšelio lėšų 2017 m. panaudota darbo užmokesčio išlaidoms padengti, likusi dalis (4,5 proc.) – ugdymo priemonėms įsigyti, kvalifikacijai tobulinti.

⁵ Švietimo įstatymas, 7 str. 3 d.

⁶ Ten pat, 58 str. 1 d. 3 p., 2 d. 2 p.

⁷ Informacinių technologijų centro duomenimis.

AUDITO REZULTATAI

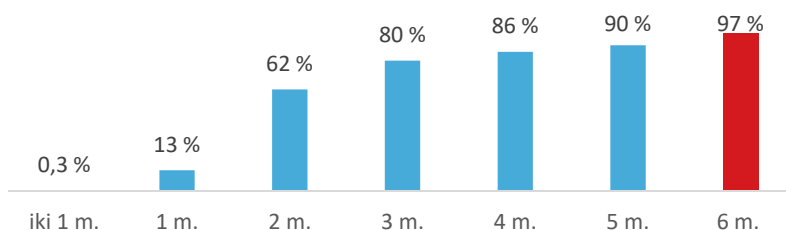
1. SAVIVALDYBĖSE NEUŽTIKRINAMAS IKIMOKYKLINIS UGDYMAS VISIEMS

1. Kuo anksčiau vaikai pradedami ugdyti, tuo anksčiau yra nustatomi jų individualūs poreikiai ir suteikiama pagalba, tuo daugiau galimybių jie turi susikurti savarankišką sėkmingą gyvenimą. Kiekvienam vaikui, nepriklausomai nuo to, kur jis gyvena, turėtų būti suteiktos galimybės gauti ikimokyklinį ugdymą. Todėl vertinome, ar:
 - savivaldybėse visi norintys gali lankyti ikimokyklinio ugdymo programą vykdančias įstaigas;
 - užtikrinamas visų nepalankioje aplinkoje⁸ gyvenančių vaikų ugdymas;
 - įstaigos skatinamos priimti vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių.

1.1. Skiriasi ikimokyklinio ugdymo prieinamumas rajonuose ir miestuose

2. Remiantis „Europa 2020“ strategija⁹, numatyta¹⁰, kad iki 2020 m. ne mažiau kaip 95 proc. vaikų nuo 4 metų amžiaus iki privalomo pradinio ugdymo pradžios amžiaus turėtų dalyvauti ikimokykliniame ugdyme. Lietuvoje pagal ikimokyklinio ugdymo (toliau – IU) programą ugdomų 4–5 m. amžiaus vaikų dalis 2017 m. sudarė 88 proc.¹¹ (žr. 2 pav.). Amžiaus grupėje iki 5 metų (imtinai) pagal IU programą ugdomų vaikų buvo 56 proc. (2017/2018 m. m.).

2 pav. Vaikų, ugdomų pagal IU programas, o nuo 6 m. – pagal priešmokyklinio ugdymo programą, dalis pagal amžių 2016/2017 m. m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ITC duomenis

Taigi, nustatytam tikslui pasiekti bus reikalingos papildomos priemonės.

⁸ Nepalanki socialinė, ekonominė ir kultūrinė aplinka.

⁹ European Commission. Europe 2020 strategy. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en.

¹⁰ Europos Komisija. 2020 m. strateginė švietimo ir mokymo programa. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_lt.

¹¹ Skaičiavimai atlikti pagal ITC duomenis ir įvertinus Statistikos departamento pateiktus vaikų skaičiaus savivaldybėse duomenis.

3. Nustatėme, kad faktiškai savivaldybėse gyvenančių vaikų skaičius ne visada atitinka Statistikos departamento duomenis. Viena iš priežasčių ta, kad dalis savivaldybėje registruotų vaikų joje negyvena. Tik 3 iš 15-os audituotų savivaldybių turėjo duomenis, kiek ikimokyklinio amžiaus vaikų faktiškai gyveno savivaldybėje 2018 m. pradžioje.
4. Savivaldybės netolygiai užtikrina IU prieinamumą: didžiųjų miestų¹² savivaldybėse ugdoma apie 66 proc. vaikų iki 5 metų amžiaus (imtinai), kitose savivaldybėse – apie 48 procentus. Didelių skirtumų esama tarp rajonų savivaldybių: vienos rajono savivaldybės geba užtikrinti, kad IU gautų 61–67 proc. vaikų iki 5 metų amžiaus (imtinai), kitos – tik 14–35 proc. vaikų. Visiems norintiems dalyvauti ikimokyklinio ugdymo procese turėtų būti suteikta vieta ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose (toliau – IU įstaigose), tačiau tiek didžiuosiuose miestuose, tiek rajonuose ir rajonų centruose IU prieinamas nevienodai:
 - 9-iose savivaldybėse IU įstaigose vietų trūko;
 - 30-yje savivaldybių ugdymo poreikis buvo tenkinamas iš dalies: pagal tėvų pasirinkimą vienose ugdymo įstaigose vietų trūko, tačiau kitose tos savivaldybės ugdymo įstaigose, kurios yra nutolusios nuo gyvenamosios vietos (pavyzdžiui, kitas rajono kraštas), laisvų vietų buvo.

1–4 proc. vaikų lanko kitų savivaldybių IU įstaigas. Tai būdinga žiedinėms savivaldybėms. Nustatėme, kad vienos iš jų IU įstaigas lanko net 27 proc. rajono savivaldybės vaikų.

5. Aiškinomės, kokių priemonių imasi savivaldybės, kad užtikrintų IU visiems. Visos savivaldybės, esant tam tikroms sąlygoms, kompensuoja visas tėvų įmokas ar dalį jų (daugiavaikėms, socialiai remtinoms, socialinės rizikos šeimoms ir kt.). Jeigu vaikai negauna vietų savivaldybių ar valstybinėse IU įstaigose, miestų ar didesnės rajonų savivaldybės¹³ kompensuoja dalį mokesčio, kurį tėvai moka privačioms vaikų IU įstaigoms (2 priedas). Bendra kompensacijų suma yra 7,2 mln. Eur, iš jų: Vilniaus m. savivaldybė per 2017 m. kompensacijoms skyrė apie 6,5 mln. Eur (už kiekvieną vaiką, lankantį privačią IU įstaigą, ji moka po 100 Eur), Kauno miesto – apie 0,02 mln. Eur. Domėjomės, kaip kitos šalys užtikrina ugdymą visiems norintiesiems.

Pavyzdžiai, kaip IU ugdymas užtikrinamas užsienio šalyse

Latvijoje¹⁴ vaikai turi teisę į nemokamą IU nuo pusantrų metų (tėvai moka tik už maitinimą). Jei savivaldybės neįstengia užtikrinti IU visiems pageidaujantiems, tai jos turi padengti ugdymo išlaidas privačiose įstaigose.

Lenkijoje¹⁵ vietos valdžios institucijos privalo garantuoti vaikų ugdymą nuo 3 metų (nuo 2017 m., prieš tai – nuo 4 metų), jei dėl to kreipėsi tėvai. Lenkija akcentuoja ankstyvojo ugdymo naudą vėlesniems mokinių pasiekimams. Siekiant pagerinti lygias švietimo galimybes, nuo 2016 m. įpareigojama įdarbinti papildomai darbuotojų viešuosiuose vaikų darželiuose, kuriuose yra neįgalų vaikų. Be to, 2016 m., norėdama paremti didesnį vaikų skaičių darželiuose, Lenkijos vyriausybė padidino subsidijas vaikui.

¹² Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m. Panevėžio m.

¹³ Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Šiaulių r.

¹⁴ The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States. Prieiga per internetą: <http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/AHQ4.pdf>.

¹⁵ „State of play on national (or regional if competence for ECEC in a country is defined at that level) ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents governing ECEC quality, in Member States“. NESET II ad hoc question No. 4/2017.

Neorganizuojamas vaikų vežiojimas

6. Rajonų savivaldybėse atokiau gyvenantiems vaikams gali būti sudėtinga pasiekti ugdymo įstaigas. Tada vežiojimas yra priemonė, padedanti užtikrinti IU įstaigų pasiekiamumą. Savivaldybės organizuoja mokinių vežiojimą į bendrojo ugdymo įstaigas¹⁶. Vertinome, kaip joms sekasi užtikrinti vežiojimą į IU įstaigas. Kadangi IU yra neprivalomas, savivaldybės neturi pasitvirtinusios vežiojimo į IU įstaigas tvarkų. Apklausėme visas savivaldybes ir nustatėme, kad:

- 23 savivaldybės tokios paslaugos ikimokyklinukams neteikia;
- 37 iš 60-ies savivaldybių į IU įstaigas veža specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius ir privalomai ugdomus ikimokyklinio amžiaus vaikus.

Iš viso 2017 m. vežiojimo paslaugos buvo teikiamos 744-iems ikimokyklinio amžiaus vaikams, bet poreikis buvo vežioti 917 vaikų. Devynios savivaldybės prisipažino, kad netenkina vežiojimo poreikio.

7. Ikimokyklinio amžiaus vaikus, kuriems nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai arba privalomas ugdymas, savivaldybės veža kartu su mokiniais mokykliniais autobusais, savivaldybės transportu, perka paslaugas iš privačių vežėjų, naudoja seniūnijų transportą. IU įstaigų vadovai atkreipė dėmesį, kad vaikai, kurie yra vežami mokykliniais autobusais, praranda galimybę IU įstaigoje praleisti visą ugdymo laikotarpį, jiems neužtikrinamas pietų miegas, nes paskirtu laiku turi laukti autobusiuko. Dėl to yra sutrikdomas vaikų dienos ritmas. Visos savivaldybės turėtų geriau pasirūpinti IU amžiaus vaikų vežiojimu, pritaikydamos jį prie vaikų poreikių.

Gerosios praktikos pavyzdys, kaip organizuojamas vežiojimas

Mažeikių r. savivaldybė savo biudžete planuoja vaikų, kuriems skirtas privalomas IU, vežiojimo išlaidas. Nuo 2016 metų kasmet numatoma skirti po 18 tūkst. eurų vežiojimo paslaugai pirkti. Paslaugą teikia privatūs vežėjai, kurie sutinka su tokiais pirkimo sąlygomis: vežti vaikus iš atokesnių vienkienių, kur nėra gero privažiavimo; tiksliai sutartu laiku paimti lydintį asmenį iš ugdymo įstaigos; paimti ugdytinį iš namų ir saugiai pristatyti į IU įstaigą ir panašiai.

Savivaldybės neišnaudoja galimybių padidinti ugdymo prieinamumą

8. Ne visos savivaldybės rūpinasi IU prieinamumo didinimu: 9 iš 15-os audituotų savivaldybių turi ilgalaikius planus IU prieinamumui didinti ir įgyvendina organizacines bei investicines priemones.

Priemonių, kurias savivaldybės planuoja IU prieinamumui didinti, pavyzdžiai

- Mažeikių rajono savivaldybė planuoja išlaikyti esamą tinklą ir išplėsti vežiojimo paslaugas.
- Vilkaviškio rajono savivaldybė planuoja plėsti mišrių grupių tinklą.
- Kauno miesto savivaldybė numato skirti lėšų naujoms grupėms sudaryti.
- Klaipėdos miesto savivaldybė numachiui dviejų pastatų rekonstrukciją (papildomai veiks 20 grupių).
- Vilniaus miesto savivaldybė planuoja statyti skydinius-modulinius priestatus prie 6 esamų darželių, įsigyti naują pastatą, pertvarkyti turimus pastatus, 2019 m. – statyti 4 naujas IU įstaigas.

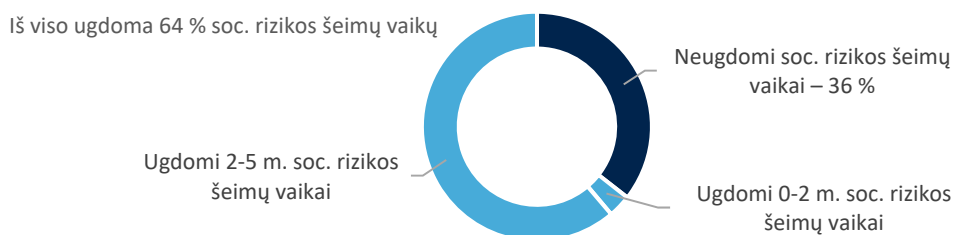
¹⁶ Švietimo ir mokslo ministro 2016-06-30 įsakymas Nr. V-620 „Dėl Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo patvirtinimo“.

9. Valstybė kiekvienam vaikui skiria mokinio krepšelių ugdymui 4 val. per dieną. Pastebėjome, kad 42 savivaldybės yra įsteigusios 4 valandų ugdymo grupes¹⁷. Šios grupės dažnai perauga į ilgesnės trukmės ugdymą. Tai yra būdas didinti prieinamumą ir įtraukti į IU daugiau vaikų. Reikia pažymėti, kad didėja ankstyvojo amžiaus vaikų poreikis ugdymui. Nustatėme, kad vaikų iki 2 m. ugdymo grupes turi pusė šalies savivaldybių.

1.2. Neužtikrinamas visų nepalankioje aplinkoje augančių vaikų ugdymas

10. Ankstyvasis ugdymas yra kelias į geresnius mokinių pasiekimus ir atitinkamai sėkmingesnę kiekvieno vaiko ateitį¹⁸. Itin svarbu pasirūpinti vaikais, kurie auga nepalankioje aplinkoje. Priešingu atveju didinsime atskirtį ir auginsime išmokų gavėjų kartą. Kuo anksčiau vaikas iš nepalankios aplinkos pateks į švietimo įstaigą, tuo geresnių rezultatų jis galės pasiekti ateityje. Vertinome, ar visos savivaldybės į IU įtraukia visus socialinės rizikos šeimose augančius vaikus; ar skiria jiems privalomą ikimokyklinį ugdymą¹⁹.
11. Pagal audituotų savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių pateiktus duomenis socialinės rizikos šeimose 2017 m. pabaigoje augo 1 616 ikimokyklinio amžiaus vaikų. Pagal IU programą buvo ugdomi 64 proc. (14,5 proc. – iki 2 m. ir 79 proc. – nuo 2 m.) vaikų (žr. 3 pav.).

3 pav. Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų dalyvavimas ikimokykliniame ugdyme 2017 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 15-os audituotų savivaldybių ir jų vaiko teisių apsaugos skyrių pateiktus duomenis

Audituose savivaldybėse socialinės rizikos šeimose augančių vaikų ugdymo mastas skirtingas – ugdoma nuo 41 iki 97 proc. tokių vaikų nuo 2 metų.

12. Socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams, kurie nėra ugdomi pagal IU programą arba yra įrašyti į IU įstaigų sąrašus, bet jų nelanko, skiriamas privalomas IU²⁰. Savivaldybės administracijos direktorius privalomą IU gali skirti vaikams ir kitais atvejais: kai jų tėvai stokoja socialinių įgūdžių, išgyvena sunkumus, nesudaro sąlygų tenkinti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius²¹. Nustatėme, kad 2017 m. 31 savivaldybė neskyrė

¹⁷ IU įstaigose yra taikomi įvairios trukmės ugdymo modeliai: 10,5 val., 12 val. ir panašiai. Valstybė kiekvienam vaikui finansuoja 4 val. per dieną trukmės ugdymą, tad savivaldybėse yra steigiamos ir 4 valandų ugdymo grupės.

¹⁸ James Heckman. Prieiga per internetą: <https://heckmanequation.org/resource/research-summary-lifecycle-benefits-influential-early-childhood-program/>; t. p. *Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas*. OECD PISA 2015 ataskaita.

¹⁹ Švietimo ir mokslo ir socialinės apsaugos ir darbo ministrų 2012-04-26 įsakymu Nr. V-735/A1-208 patvirtintas Privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašas, 5 p.

²⁰ Ten pat.

²¹ Ten pat, 6 p.

privalomo ugdymo nėra vienam vaikui. 2017 m. pabaigoje 29-iose savivaldybėse IU įstaigas lankė 123 socialinės rizikos šeimose gyvenantys vaikai, kuriems buvo skirtas privalomas IU. Yra savivaldybių, kurios neskiria privalomo IU, tačiau geba užtikrinti socialinės rizikos šeimose augančių vaikų ugdymą.

Vaikų iš socialinės rizikos šeimų ikimokyklinio ugdymo užtikrinimo pavyzdžiai

- Utenos r. savivaldybėje nėra nė vieno privalomo IU atvejo, tačiau IU įstaigas lanko 91 proc. soc. rizikos šeimų vaikų nuo 2 metų;
- Panevėžio r. – 84 proc.;
- Akmenės r. – 76 proc.

Šiose savivaldybėse, esant reikalui, vaikų priėmimas į IU įstaigas vyksta seniūnijų ar vaiko teisių apsaugos skyrių iniciatyva. Socialiniai darbuotojai, turėdami informaciją apie šeimas ir jų socialinę padėtį, motyvuoja tėvus vesti vaikus į IU įstaigą, padeda tėvams surinkti reikalingus dokumentus. Bendru švietimo skyrių ir seniūnijų sutarimu tokiems vaikams suteikiama pirmenybė patekti į įstaigą.

13. Keturios savivaldybės pateikė duomenis, kad 13 vaikų, augančių socialinės rizikos šeimose, nelankė IU įstaigų dėl neorganizuoto vežiojimo, 10 savivaldybių vežiojimą įvardija kaip problemą siekiant didinti socialinės rizikos šeimose augančių vaikų ugdymo prieinamumą. Savivaldybės turėtų vežioti tuos vaikus, kurių tėvai to padaryti negali.
14. Visų savivaldybių ir audituotų IU įstaigų teiravomės dėl privalomo IU skyrimo: 55 proc. šalies savivaldybių ir 87 proc. audituotų IU įstaigų atstovų mano, kad socialinės rizikos šeimų vaikams turėtų būti skiriamas privalomas IU. Savivaldybės turėtų atsakingai žiūrėti į tokių vaikų įtraukimą į ugdymą.

Pavyzdys, kokių priemonių imasi užsienio šalys siekdamos kokybišku ugdymu mažinti socialinę atskirtį

- Vengrijoje²² dėl didelio nepalankioje aplinkoje augančių vaikų skaičiaus visiems vaikams nuo 3 metų nustatytas privalomas bent 4 val. per dieną trukmės ikimokyklinis ugdymas.
- Liuksemburge²³ ikimokyklinis ugdymas privalomas nuo 4 metų, pabrėžiant siekį mažinti mokinių pasiekimų nelygybę dėl socialinės atskirties.
- Norvegijoje²⁴ nuo 2016 m. visiems 3–5 metų vaikams iš mažai pajamų gaunančių šeimų, neatsižvelgiant į kalbos mokėjimą, dienos priežiūros paslauga teikiama nemokamai.

1.3. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos neskatinamos priimti vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių

15. Tėvai, kurių vaikai turi specialiųjų ugdymosi poreikių, neturėtų bijoti, kad vaikas negaus vietos norimoje IU įstaigoje ar bus nukreiptas į specialiąją ugdymo įstaigą. EBPO rekomenduoja kuo daugiau vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdyti

²² Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-education-and-care-35_en.

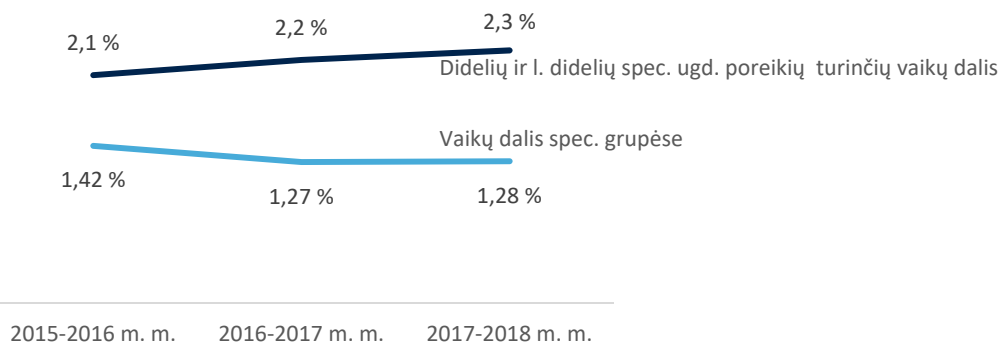
²³ Prieiga per internetą: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-education-and-care-46_en.

²⁴ „State of play on national (or regional if competence for ECEC in a country is defined at that level) ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents governing ECEC quality, in Member States“. NESET II ad hoc question No. 4/2017.

bendrosiose grupėse²⁵. Specialiosiose IU įstaigose ar atskirose grupėse gali būti ugdomi tik didelių arba labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai²⁶.

16. 2017/2018 m. m. specialiųjų ugdymosi poreikių turėjo apie 15 proc. vaikų, lankiusių IU įstaigas, o didelių arba labai didelių poreikių – 2,3 procento. Nustatėme, kad didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turi daugiau vaikų, nei ugdoma specialiosiose grupėse (žr. 4 pav.).

4 pav. Vaikų, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, dalies palyginimas su vaikų, ugdomų specialiosiose grupėse, dalimi

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ITC duomenis

Tai rodo, kad dalis didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių turinčių vaikų gali būti ugdoma bendrosiose grupėse, bet situacija dėl vaikų integravimo į bendrąsias grupes labai nepasikeitė.

17. Siekėme nustatyti, ar visi vaikai, kurių tėvai nurodo, kad jų vaikas turi specialiųjų ugdymosi poreikių, gauna vietą pageidaujamoje IU įstaigoje. Savivaldybių pateikti duomenys neatitiko IU įstaigų pateiktos informacijos, pavyzdžiui: viena savivaldybė tvirtino, kad priima visus vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, tačiau savivaldybės IU įstaiga nurodė, kad trūko vietų, tad ne visi vaikai buvo priimti. Be to, kai kurios savivaldybės tokių duomenų nerenka, tad neturime patikimų įrodymų, ar visos savivaldybės priima visus specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus į pageidaujamas IU įstaigas.

Pavyzdžiai, ką daro savivaldybės, kai kreipiasi tėvai, kurių vaikai turi specialiųjų ugdymosi poreikių

- Vaikus, turinčius didelių ar labai didelių ugdymosi poreikių, nukreipia į specialiąsias IU įstaigas ar specialiąsias grupes.
- Apriboja sąrašą įstaigų, kurios priima vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių.
- Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams teikia pirmumo teisę patekti į IU įstaigą.

Privačios IU įstaigos nenori priimti vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, arba priima tik kai kuriuos, kurių šie poreikiai yra nedideli ar vidutiniai.

18. Trijose iš 15-os IU įstaigų tėvai priešinosi specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymui kartu su tokių poreikių neturinčiais vaikais. Siekiant užtikrinti visų vaikų gerovę, reikia šviesti visuomenę, dirbti su tėvais, užtikrinti švietimo pagalbos specialistų prieinamumą.

²⁵ Seimo 2013-12-23 nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.

²⁶ Švietimo įstatymas, 29 str. 4 d.

19. Visų šalies savivaldybių ir audituotų IU įstaigų atstovų klausėme, kas trukdo ir kas galėtų palengvinti, paspartinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų integraciją į bendrąsias grupes. Savivaldybės skundžiasi, kad tokių poreikių turintiems vaikams nesudarytos ugdytis tinkamos sąlygos, trūksta mokytojo padėjėjų, kitų specialistų.

IU įstaigų ir savivaldybių atstovų nuomonė, ko trūksta siekiant įtraukaus ugdymo:

- mokytojų padėjėjų;
 - dviejų auklėtojų, dirbančių vienu metu;
 - pedagogų, dirbančių su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais, kvalifikacijos tobulinimo;
 - reikalingų švietimo pagalbos specialistų komandos;
 - pritaikytos aplinkos;
 - mokinio krepšelio skaičiavimo metodikos tobulinimo;
 - higienos normų keitimo (vaikų sk. grupėse mažinimo);
 - vežiojimo problemos sprendimo;
 - tėvų įsitraukimo ir supratimo, kt.
-

20. IU įstaigos už kiekvieną specialiųjų ugdymosi poreikių turintį vaiką, išskyrus turinčius kalbos ir komunikacijos sutrikimų, audito metu gavo 35 proc. didesnę mokinio krepšelių²⁷. Vertiname, ar tai skatina įstaigas priimti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus į bendras ikimokyklinio ugdymo grupes. Audituotos IU įstaigos negalėjo pateikti duomenų, leidžiančių nustatyti, ar šių lėšų pakanka. 2017 m. valstybinio audito ataskaitoje²⁸ pažymėjome, kad nereikalaujant už jas atsiskaityti, tokios lėšos paskėsta „bendrame katile“ ir nežinoma, kam jos panaudojamos (ar jos pasiekia vaiką), ar jų pakanka vaikų specialiesiems ugdymo poreikiams patenkinti. Teikėme rekomendaciją dėl šių lėšų atskyrimo ir atsiskaitymo už jas. Ministerija įsipareigojo šią rekomendaciją įgyvendinti iki 2018 metų pabaigos.
21. Integruotai ugdomas vienas specialiųjų ugdymosi poreikių turintis vaikas²⁹ audito metu buvo prilyginamas dviem tos grupės, kurioje ugdomas, vaikams, todėl atitinkamai turėjo būti mažinamas vaikų skaičius grupėje³⁰. Šio vaiko ugdymui valstybė skyrė papildomai ne dvigubai, o tik 35 proc. daugiau lėšų už 4 val. per dieną³¹, nors specialiųjų ugdymosi poreikių turintis vaikas IU įstaigoje gali praleisti daugiau nei 10 val. ir jam nuolat reikalingas papildomas dėmesys. Toks finansavimo mechanizmas neskatino IU įstaigų nustatyti vaikams specialiuosius ugdymosi poreikius, juos ugdyti pagal poreikius, kad ateityje jie taptų savarankiškais visuomenės nariais.
22. Audito metu, Vyriausybės 2018-07-11 d. nutarimu Nr. 679 buvo patvirtintas Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas. Ministerijos nuomone, aprašas³² turėtų užtikrinti didesnes lėšas vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių.

²⁷ Vyriausybės 2001-06-27 nutarimu Nr. 785 patvirtinta Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, 1 priedo 16.1 p.

²⁸ 2017-11-28 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017-P-50-1-20 „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai“.

²⁹ Sutrikusio intelekto, kurčias, neprigirdintis, aklas, silpnaregis, turintis judesio ir padėties, elgesio, žymių kalbos ar kitų komunikacijos, įvairiapusių raidos sutrikimų ar kompleksinę negalią.

³⁰ Sveikatos apsaugos ministro 2010-04-22 įsakymu Nr. V-313 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, 5.9 p.

³¹ Vyriausybės 2001-06-27 nutarimu Nr. 785 patvirtinta Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, 1 priedo 15 p.

³² 2 priedo 1 pastaba.

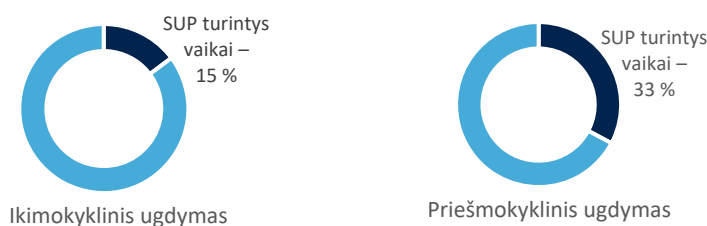
2. NE VISŲ VAIKŲ UGDYMO SI POREIKIAI ATPAŽŪSTAMI IR TENKINAMI

23. Visi vaikai turi individualiŲ poreikiŲ. Juos reikia atpaŹinti ir atsiŹvelgti į juos, planuoti ir organizuoti vaiko ugdymŲ ir stebėti vaiko daromŲ paŹangŲ. IU įstaigose vertinome, ar:
- atpaŹstami specialieji ugdymosi poreikiai;
 - stebima ir vertinama vaikŲ paŹanga, rezultatai perduodami priešmokyklinio ugdymo pedagogui.

2.1. NeatpaŹstami ir / ar netenkinami specialieji ugdymosi poreikiai

24. SpecialiŲ ugdymosi poreikiŲ atpaŹinimas ankstyvame amŹiuje itin svarbus, siekiant kuo ankstesnės ir sėkmingos intervencijos. Šalyje apie 15 proc. vaikŲ, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai, o tokiŲ poreikiŲ turinčių vaikŲ, lankančių priešmokyklinio ugdymo grupes, skaičius dvigubai didesnis (Źr. 5 pav.).

5 pav. SpecialiŲ ugdymosi poreikiŲ turintys ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas lankantys vaikai 2017/2018 m. m.

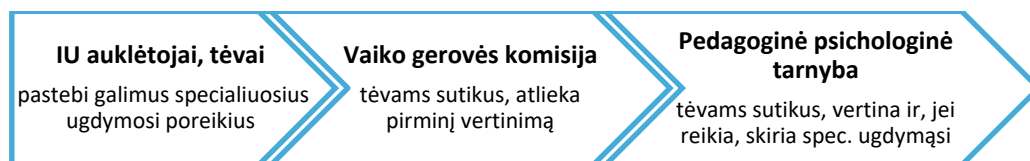

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ITC duomenis

Toks skirtumas gali rodyti, kad ne visiems vaikams specialieji ugdymosi poreikiai yra nustatomi gana anksti, kai juos galima sėkmingiau koreguoti.

25. IU auklėtojams pastebėjus, kad vaikas gali turėti specialiŲ ugdymosi poreikiŲ, IU įstaigos Vaiko gerovės komisija turi atlikti pirminį vertinimą ir, jei reikia, nukreipti į Pedagoginę psichologinę tarnybŲ, kuri atlikusi vertinimą gali skirti specialiŲ ugdymŲ³³ (Źr. 6 pav.). Dėl vaiko vertinimo turi sutikti vaiko tėvai.

6 pav. SpecialiŲ ugdymosi poreikiŲ nustatymo procesas

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Švietimo įstatymo nuostatas

³³ Švietimo įstatymo 14 str.; švietimo ir mokslo ministro 2011-09-30 įsakymu Nr. V-1795 patvirtintas Mokinių, turinčių specialiŲ ugdymosi poreikiŲ, ugdymo organizavimo tvarkos aprašas.

26. Vertinome, kaip 59-iose savivaldybių ir valstybinėse IU įstaigose vyksta vaikų specialiųjų ugdymosi poreikių atpažinimas ir vertinimas. Dešimt IU įstaigų duomenų nepateikė. Likusiose nustatėme, kad ne visuomet Vaiko gerovės komisijos atlieka pirminį vertinimą, jeigu į jas kreipiasi IU auklėtojai; ne visi vaikai vertinami Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, net jei Vaiko gerovės komisija rekomendavo.

Pavyzdžiai, rodantys, kad IU įstaigose vaikų specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymas ne visada sklandus

- IU įstaigoje Vaiko gerovės komisija vertino tik 1 vaiką, o dėl 2 kitų kreipėsi tiesiai į Pedagoginę psichologinę tarnybą, nes neturėjo kompetencijos juos vertinti. Tarnyba nustatė, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turi trys vaikai.
- IU įstaigos auklėtojos siūlė vertinti 4 vaikus, o Vaiko gerovės komisija vertino 3, nes dėl vieno vaiko vertinimo nesutiko vaiko tėvai.
- Dviejose IU įstaigose auklėtojai siūlė vertinti 37 vaikus, Vaiko gerovės komisija į Pedagoginę psichologinę tarnybą nenusiuntė nė vieno vaiko.
- Penkiose IU įstaigose per trejus mokslo metus nebuvo nė vieno atvejo, kai bent vienam vaikui būtų nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai.

27. IU įstaigos nurodė priežastis, kodėl kyla problemų nustatant specialiuosius ugdymosi poreikius: joms trūksta specialistų; vaikų tėvai nesutinka tiek dėl vertinimo Vaiko gerovės komisijoje, tiek dėl vertinimo Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Nustatėme, kad kai kurios IU įstaigos sėkmingai dirba su tėvais ir geba įtikinti, kad vaikui reikalinga pagalba.
28. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus ugdo apie 74 proc. šalies (ir apie 85 proc. audituotų) savivaldybių IU įstaigų. Nustatėme, kad tik 2 iš 50-ies IU įstaigų turi mokytojų padėjėjus – ir tai tik spec. grupėse (iš viso 4 žmonės). Bendroje grupėse šiose įstaigose ugdomi 82 didelių ir 4 labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai. IU įstaigos nurodė, kad trūksta švietimo pagalbos specialistų, jie pagalbą teikia mažiau nei pusei vaikų, kuriems tokia pagalba reikalinga. Dėl to specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams šios įstaigos negali suteikti visos reikalingos pagalbos.
29. Reikėtų šviesti visuomenę ir tėvus dėl kuo ankstesnio specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo naudos, taip pat mokyti IU įstaigų auklėtojus atpažinti vaikų poreikius, užtikrinti, kad vaikai gautų reikalingą specialistų pagalbą.

2.2. Vaikų pažanga stebima, tačiau stebėjimo rezultatai nepanaudojami tęsiant jų ugdymą kitoje pakopoje

30. Pasiekimų ir pažangos vertinimas yra neatskiriama ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo proceso dalis. Kiekvieno vaiko pasiekimai ir pažanga turėtų būti stebimi ir vertinami³⁴. Tai padeda išsiaiškinti vaiko poreikius, planuoti jo ugdymą, pateikti aktualią informaciją tėvams. Tėvai dalyvauja vaiko ugdymo procese kaip partneriai, tad turėtų būti supažindinami su vaikų pasiekimų pažanga³⁵. Siekiant ugdymo tęstinumo, sukaupta informacija apie vaiko pažangą turėtų būti perduodama kitos pakopos ugdymo specialistams.

³⁴ Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos (12 psl.). Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf>.

³⁵ Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (6 psl.). Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas/19440>.

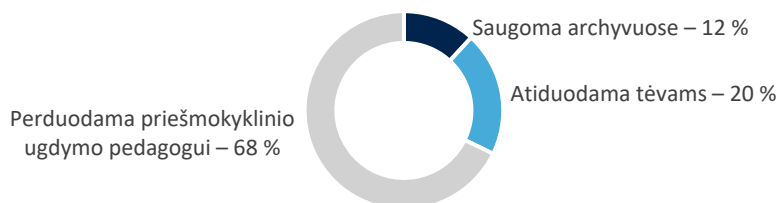
31. Iš aplankytų 66-ių IU įstaigų 64 bent du kartus per metus stebi vaiko pažangą. Pažangos nestebėjo tik 2 privačios IU įstaigos. Viena jų nuo rugsėjo mėnesio planuoja pradėti stebėseną.
32. Vaikų pažangą 78 proc. IU įstaigų fiksuoja popieriniuose aplankuose, 22 proc. – elektroniniuose dienynuose. Visos įstaigos, naudojančios elektroninius dienynus, įvardijo juos kaip patogią priemonę informuoti tėvus apie vaiką bet kuriame pasiekimų vertinimo etape. Ši sistema skatina tėvus aktyviau dalyvauti ugdymo procese, auklėtojams palengvina pasiekimų stebėjimų fiksavimo eigą, padeda lengviau ir vaizdingiau pateikti informaciją apie vaiko padarytą pažangą.

Pasiekimų ir pažangos stebėjimo praktika

- Utenos r. darželis „Želmenėlis“ mokslo metų pabaigoje visiems tėvams išdalija laiškus – kiekvieno vaiko per metus padarytų pasiekimų ir pažangos aprašymus.
- Šiaulių r. IU įstaigose tėvai su vaiko pažangos duomenimis supažindinami pasirašytinai.

33. Siekiant ugdymo pagal poreikius tęstinumo ypač svarbu, kad pasiekimų pažangos stebėjimo rezultatai būtų perduoti tolesnių pakopų švietimo specialistams. Perėję į kitą ugdymo pakopą, vaikai turi būti iškart ugdomi pagal jų poreikius, kitaip vaiko pažinimas ir poreikių nustatymas užtrunka.
34. Nustatėme, kad ne visose IU įstaigose vertinimo aplankai perduodami priešmokyklinio ugdymo pedagogams (žr. 7 pav.). 12 proc. pasiekimų aprašų atiduodama į archyvus.

7 pav. Pasiekimų aprašai ne visada perduodami kitos pakopos pedagogui

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal audituotų savivaldybių ir valstybinių IU įstaigų duomenis

35. Penkiose aplankytose privačiose IU įstaigose, kuriose yra vertinami vaikų pasiekimai, aprašai arba atiduodami vaikų tėvams, arba sunaikinamai dėl asmens duomenų apsaugos.
36. Siekiant ugdymo pagal vaiko poreikius tęstinumo, svarbu užtikrinti nenutrūkstamą vaiko pažangos stebėseną jam pereinant iš vieno ugdymo lygio į kitą.

3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO AUKLĖTOJO PROFESIJA NEPATRAUKLI

37. Kiekvieno vaiko pažanga priklauso nuo jo individualių galių ir ugdytojų profesionalumo³⁶. Kompetentingi IU auklėtojai yra vienas iš esminių veiksnių, lemiančių kokybišką vaikų ugdymą³⁷. Siekiant pritraukti aukštos kvalifikacijos IU auklėtojus, itin svarbu užtikrinti tinkamas jų darbo sąlygas:

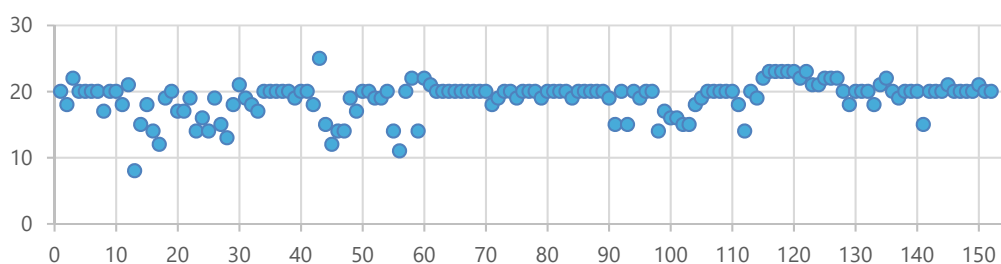
- darbo krūvį (IU auklėtojui tenkantis vaikų skaičius, kontaktinių valandų skaičius);
- darbo užmokestį;
- profesinį tobulėjimą.

3.1. Auklėtojai turi daugiausia kontaktinių valandų, o uždirba mažiausiai iš visų pedagogų

38. Kiekvienam vaikui svarbu užtikrinti ugdymą pagal jo poreikius, vertinti pažangą, kad vaikai gautų pakankamai auklėtojų dėmesio, o auklėtojos turėtų laiko ne tik dirbti su vaikais, bet ir pasiruošę veikloms, atliktų vaikų pažangos stebėseną. Jei grupėje ugdomi specialiujų ugdymosi poreikių turintys vaikai, turėtų kartu dirbti mokytojų (auklėtojų) padėjėjai arba du IU auklėtojai vienu metu, o vaikų ir auklėtojų skaičius grupėse turėtų atitikti nustatytas normas³⁸.

39. Visose įstaigose vertinome vaikų skaičių grupėse (žr. 8 pav.). Grupių sąrašuose yra nuo 8 iki 25 vaikų. 88,1 proc. audituotų įstaigų grupėse vienu metu dirba po vieną IU auklėtoją. Vienam auklėtojui dažniausiai tenka dirbti su 20 vaikų vienu metu.

8 pav. Vaikų skaičius 59-ių IU įstaigų 153-ose grupėse

Šaltinis – VK pagal IU įstaigų pateiktus duomenis

40. Tik 8-iose iš 59-ių IU įstaigų nustatėme, kad bent 4 val. per dieną kai kuriose grupėse vienu metu dirbo po 2 auklėtojus.

³⁶ Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas/19440>.

³⁷ Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care. Report of the Working Group on Early Childhood Education and Care under the auspices of the European Commission, 2014.

³⁸ Sveikatos apsaugos ministro 2010-04-22 įsakymu Nr. V-313 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“.

Gerosios praktikos pavyzdys, kai vienoje grupėje vienu metu dirba dvi auklėtojos

Vilniaus miesto lopšelyje-darželyje „Lazdynėlis“ jau apie 20 metų vienu metu iki pietų dirba po 2 auklėtojas. Tėvai džiaugiasi, kad dvi auklėtojos drauge geriau ugdo vaikus (ypač kai jų daug), vaikams ugdytis padeda abiejų auklėtojų gebėjimų derinys, jos papildo viena kitą, geba skirti dėmesio kiekvienam vaikui.

41. Yra patvirtintos vaikų skaičiaus grupėse normos³⁹, pavyzdžiui, grupės, kurioje ugdomi vaikai nuo 3 metų iki pradinio ugdymo pradžios, sąraše turėtų būti ne daugiau kaip 20 vaikų, o grupėje, kurioje ugdomi vaikai nuo 2 iki 3 metų, – ne daugiau kaip 15 vaikų (3 priedas). Nustatėme, kad 32 proc. aplankytų įstaigų pažeidžia higienos normas dėl vaikų skaičiaus grupėse.
42. Savivaldybės įvairiai „sprendžia“ vietų trūkumo problemas. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto savivaldybė įpareigojo⁴⁰ IU įstaigas komplektuoti didesnes vaikų grupes, nei leidžia higienos normos, ir nustatė⁴¹, kad grupėje dirbtų du IU pedagogai (auklėtojai). Negavome įrodymų, ar įstaigoms Vilniuje sekasi užtikrinti, kad dirbtų du auklėtojai. Taigi, didėja darbo krūvis, o vaikai gali negauti pakankamai individualaus auklėtojų dėmesio.
43. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, atliekantis patikrinimus IU įstaigose, nustatė pažeidimus 61 proc. patikrintų įstaigų (2017 m. iš viso patikrino 496 įstaigas) ir skyrė 6,9 tūkst. Eur baudų. Dažniausiai nusižengiama, kai veikla vykdoma neturint leidimo-higienos paso ar kai vaikų skaičius viršija higienos normą. Neturėdamos leidimo-higienos paso 2018 m. birželio 1 d. veiklą vykdė 143 IU įstaigos, iš kurių apie pusę yra Vilniaus mieste.
44. Atsižvelgiant į tai, kad grupės IU įstaigose perpildytos, ir siekiant dėmesio kiekvienam vaikui, reikėtų keisti normatyvus nustatant ne vaikų skaičių grupėje, o vaikų ir auklėtojų santykį. Tai parodytų tikrą padėtį – su kiek vaikų dirba vienas auklėtojas, tuo pačiu užtikrintų didesnę dėmesį vaikui. Tokią nuomonę buvo išreiškusi Švietimo taryba⁴².
45. IU auklėtojams nustatytos 3 nekontaktinės valandos per savaitę. Auklėtojai nurodė, kad šias valandas jie naudoja pasirengti ugdymo veikloms, vaikų pažangai fiksuoti, pasirengti šventėms ir panašiai. Tačiau nustatėme, kad įstaigos, kuriose trūksta IU auklėtojų, nesuteikia net 3 nekontaktinių valandų. Tokiais atvejais auklėtojos dalį joms priklausančių darbų atlieka ne darbo metu, nešasi darbus namo. Pokalbių ir apklausos metu auklėtojos nurodė, kad reikėtų bent 5–6 nekontaktinių valandų per savaitę.

Auklėtojų darbo užmokestis mažiausias iš visų pedagogų

46. Auklėtojų darbo užmokestis yra vienas mažiausių iš pedagogų (žr. 9 pav.), nors įrodyta, kad investicijos į ikimokyklinį ugdymą duoda didžiausią ekonominę naudą⁴³. Priėmus naujos redakcijos įstatymą⁴⁴ nustatytas auklėtojų darbo užmokestis yra mažesnis nei

³⁹ Sveikatos apsaugos ministro 2010-04-22 įsakymu Nr. V-313 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“.

⁴⁰ Vilniaus miesto savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto departamento direktoriaus 2017-04-19 įsakymas Nr. A15-983/17(2.1.4-KS) „Dėl 2017–2018 mokslo metų švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, grupių skaičiaus tvirtinimo“.

⁴¹ Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017-08-24 įsakymas Nr. 30-2052 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo mokyklų pareigybių pavyzdinių normatyvų sąrašo tvirtinimo“.

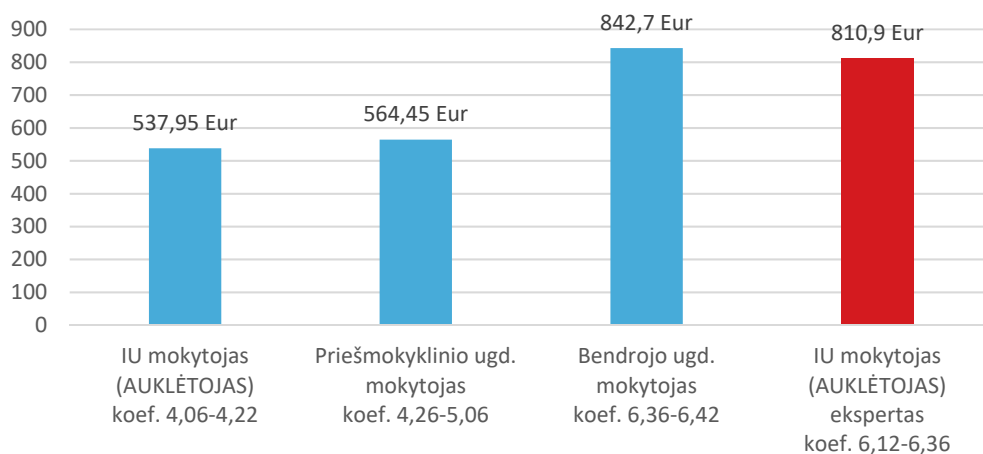
⁴² Lietuvos švietimo būklės 2013–2016 metais apžvalga. Švietimo taryba, 2017.

⁴³ Prieiga per internetą: <https://heckmanequation.org/resource/the-heckman-curve/>.

⁴⁴ Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymas (2018-06-29 redakcija Nr. XIII-1395).

priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir dar mažesnis nei bendrojo ugdymo pedagogų darbo užmokestis. Pabrėžiame, kad auklėtojo eksperto, dirbančio daugiau kaip 15 metų, darbo užmokestis gali būti mažesnis nei ką tik pradėjusio dirbti bendrojo ugdymo mokytojo. Toks užmokestis už darbą neskatina jaunų auklėtojų ar vadovų rinktis darbą ikimokyklinio ugdymo srityje. Vilniaus miesto, kiek vėliau ir rajono savivaldybės ėmėsi priemonių auklėtojams pritraukti, padidindamos jų darbo užmokestį.

9 pav. Mokytojų, ką tik pradėjusių dirbti švietimo sistemoje, ir IU mokytojo (auklėtojo) eksperto bazinio darbo užmokesčio palyginimas

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal įstatymo nuostatas, darant prielaidą, kad įsidarbina asmuo, neturintis patirties, kvalifikacinės kategorijos, ir IU mokytojas ekspertas, dirbantis daugiau nei 15 m., taikant mažiausią galimą koeficientą

47. IU auklėtojų darbo užmokestis turėtų būti sulygintas su pradinių klasių mokytojų darbo užmokesčiu. Apie IU auklėtojų darbo sąlygų prilyginimą pradinių klasių mokytojų darbo sąlygoms kalbama ir EK komunikate⁴⁵.

Auklėtojų kvalifikacijos tobulinimas nepakankamas

48. IU įstaigos ir savivaldybės turi sudaryti sąlygas visiems IU auklėtojams tobulinti kvalifikaciją bent 5 dienas per metus⁴⁶, planuoti lėšas šiam tikslui, numatyti tobulinimo renginius atsižvelgiant į patvirtintus prioritetus⁴⁷.
49. Nors kvalifikacijos tobulinimas planuojamas beveik visose įstaigose, tačiau 35 proc. IU įstaigų nurodė, kad tobulinimui trūksta lėšų. Yra įstaigų, kuriose vienam IU auklėtojui skiriama 14–16 Eur metams. Kai trūksta lėšų, ieškoma nemokamų seminarų, auklėtojai susimoka patys, kompetencijos įgyjamos savišvietos būdu. 63 proc. audituotų IU įstaigų neužtikrino, kad visi IU auklėtojai tobulintų kvalifikaciją bent 5 dienas per metus. Daugiau nei trečdalyje IU įstaigų tobulinosi ne visi auklėtojai. Tiek pat įstaigų negalėjo išleisti auklėtojų į mokymus darbo metu, nes nebuvo kas juos pavaduotų.

⁴⁵ Mokyklų raida ir aukštos kokybės mokymas gerai gyvenimo pradžia. Europos Komisija. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, 2017-05-30. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=COM%3A2017%3A248%3AFIN>.

⁴⁶ Švietimo įstatymas, 49 str.

⁴⁷ Švietimo ir mokslo ministro 2017-08-25 įsakymas Nr. V-647 „Dėl Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2017–2019 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetų patvirtinimo“.

Kvalifikacijos tobulinimo organizavimo pavyzdžiai

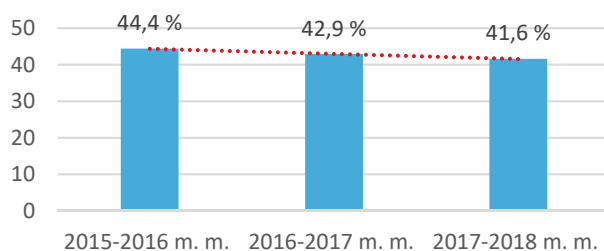
- Savivaldybių ar privačios įstaigos kviečiasi lektorius ir organizuoja kvalifikacijos tobulinimo renginius, kai vaikai miega.
- Privati IU įstaiga, paprašiusi sutikimo, filmuoja mokymus ir dalijasi įrašais su kitais savo įstaigos IU auklėtojais.
- Naudojamos nemokamos internetinės paskaitos.

50. Didėjant vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičiui, aktualūs tampa mokymai, susiję su šių poreikių atpažinimu, vaikų ugdymu. Per metus mokymuose, susijusiuose su specialiaisiais ugdymosi poreikiais, dalyvavo mažiau nei pusė IU auklėtojų (42 proc.). Tokiuose mokymuose dalyvavusių auklėtojų skaičius audituojamuoju laikotarpiu nežymiai padidėjo (7 proc. punktais). IU įstaigos nurodo, kad renginių, susijusių su specialiaisiais ugdymosi poreikiais, trūksta, kokybiški mokymai brangūs, o reikėtų, kad juose dalyvautų visa komanda. Trūkstant lėšų ar kokybiškų renginių, nesudarant sąlygų bent dalį laiko tobulintis darbo metu, auklėtojai praranda galimybę įgyti naujų žinių, neužtikrinamas nuolatinis tobulėjimas, kad kiekvienas vaikas būtų kokybiškai ugdomas pagal jo poreikius.

3.2. Trūksta auklėtojų ir vadovų

51. Apmąstantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs pedagogai yra vienas iš pagrindinių švietimo strategijos tikslų⁴⁸. Sėkmė priklauso nuo švietimo sistemos pajėgumo pritraukti gambiausius specialistus, galinčius pasidalyti savo patirtimi su kitais, ir užtikrinti jų atsinaujinimą. Vertinome, ar daugėja 30–49 metų⁴⁹ IU auklėtojų; ar į konkursus auklėtojo ar vadovo pareigoms ateina daugiau nei po vieną kandidatą.
52. Nustatėme, kad 30–49 metų amžiaus IU auklėtojų dalis kasmet mažėja (žr. 10 pav.). Be to, 2017 m. apie pusė IU auklėtojų buvo vyresni kaip 50 metų. Taigi auklėtojų atsinaujinimas tampa vis svarbesnis. Nepavykus pritraukti naujų auklėtojų, nebebus kam dirbti.

10 pav. 30–49 m. IU auklėtojų dalis 2015–2018 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ITC duomenis

53. ITC duomenimis, IU auklėtojai iki 35 metų amžiaus šalyje sudarė apie 20 proc. (audituose įstaigose – 20,75 proc.). Nors Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras prognozavo⁵⁰, kad 2018 metais šalyje bus 284 IU auklėtojų perteklius, tačiau IU įstaigų vadovai skundėsi,

⁴⁸ Seimo 2013-12-23 nutarimas Nr. XII-745, „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.

⁴⁹ Ten pat.

⁵⁰ Pedagogų poreikio prognozavimas. Prognozavimo rezultatų scenarijai 2018–2021. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA). Prieiga per internetą: <http://mosta.lt/images/renginiai/2018-06-28/Prognozavimo%20rezultat%20scenarijai%202018%202021.pdf>.

kad auklėtojų trūksta. Savivaldybės nuogaštavo, kad po 3–5 metų jų trūkumas gali pasiekti kritinę ribą, kad IU specialistai neateina į ikimokyklinio ugdymo sistemą, nes darbo sąlygos nepatrauklios. Nustatėme, kad:

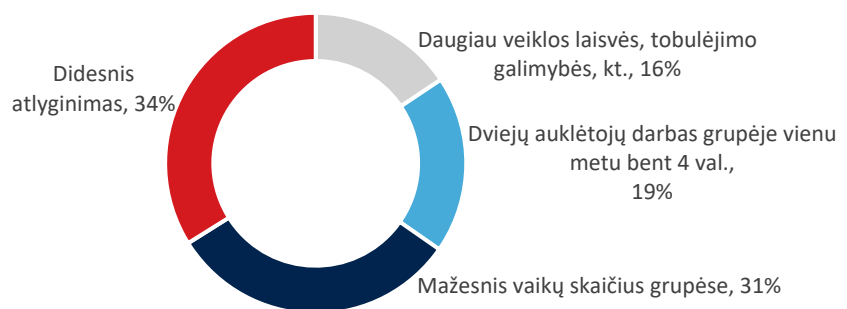
- beveik 40 proc. audituotų IU įstaigų paskelbus konkursą į laisvas vietas IU auklėtojo pareigoms eiti, atvyko po vieną kandidatą;
- Vilniaus miesto savivaldybė nurodė⁵¹ dirbti dviem IU pedagogams (auklėtojams) grupėje vienu metu, tačiau savivaldybės IU įstaigos skundžiasi, kad neranda auklėtojų.

54. Norime atkreipti dėmesį į susidariusią padėtį dėl IU įstaigų vadovų. Tai, kad su švietimo įstaigų vadovais galime turėti problemų, nurodėme 2017 m. valstybinio audito ataskaitoje⁵². Nustatėme, kad į 13 proc. konkursą direktoriaus pareigoms eiti skelbusių įstaigų atvyko po vieną kandidatą. Reikia pažymėti, kad 64-ųjų IU įstaigų vadovai Lietuvoje yra tik laikinai einantys pareigas. Tai rodo, kad galime nepritraukti gabių specialistų. Šios problemos nesprenžiant, ateityje ji tik didės.
55. Siekiant nustatyti, kas galėtų motyvuoti daugiau jaunų kvalifikuotų specialistų ateiti dirbti į IU įstaigas, atlikome anoniminę šalies IU auklėtojų iki 40 m. amžiaus apklausą.

Kas motyvuoja jaunus auklėtojus dirbti ikimokyklinio ugdymo įstaigose

56. Apklausoje dalyvavo 365 IU auklėtojai, iš kurių 314 apklausos metu buvo dirbantys IU įstaigose. Iš atsakiusiųjų 70 proc. dirba didžiųjų miestų IU įstaigose, 87 proc. jų dirba ilgiau nei 2 metus. Jaunus auklėtojus dirbti IU įstaigose labiausiai skatintų didesnis atlyginimas, mažesnis vaikų skaičius grupėse arba dviejų auklėtojų darbas grupėje vienu metu bent 4 val. (žr. 11 pav.).

11 pav. Priežastys, skatinančios jaunus auklėtojus dirbti IU įstaigoje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

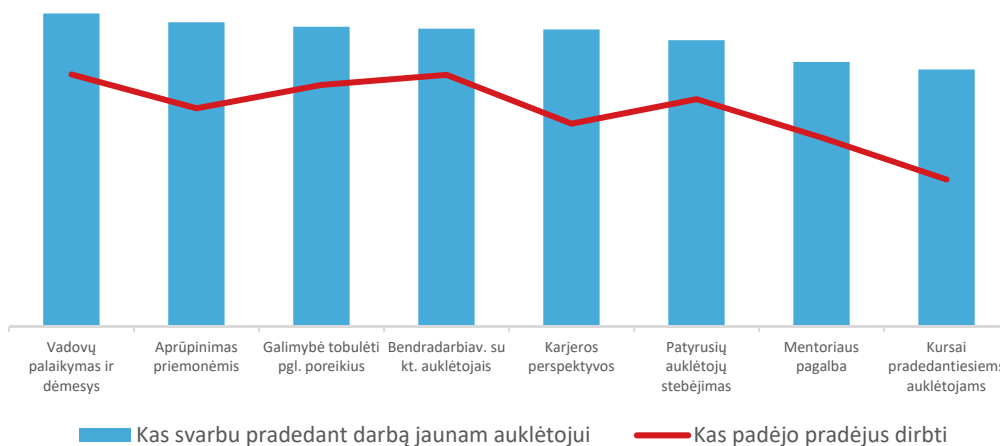
57. Apie pusė auklėtojų yra patenkinti arba labiau patenkinti nei nepatenkinti savo darbu. Likusieji yra abejingi arba nepatenkinti. Beveik 8,4 proc. auklėtojų planuoja išeiti iš darbo. Trečdalis auklėtojų dirba IU įstaigoje, nes jiems patinka darbas su vaikais. Kitus motyvuoja darbo vieta arti namų arba geras susisiekimas. Beveik 15 proc. nurodė, kad atėjo dirbti, nes svarbu buvo gauti darbą.

⁵¹ Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017-08-24 įsakymas Nr. 30-2052 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo mokyklų pareigybių pavyzdinių normatyvų sąrašo tvirtinimo“.

⁵² 2017-11-28 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017-P-50-20 „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai“.

58. Į klausimą, kokios priemonės jiems pradėdant dirbti atrodė svarbios ir kurios buvo naudingos, atsakė, kad svarbus vadovų palaikymas, aprūpinimas priemonėmis, tobulėjimo galimybės ir t. t. (žr. 12 pav.). 35 proc. pateikusių papildomą informaciją nurodė, kad labai svarbus yra darbo užmokestis. Tarp kitų papildomų pastabų – mikroklimatas darbe, tėvų supratimas ir bendradarbiavimas, mažesnis vaikų skaičius grupėse.

12 pav. Auklėtojų nuomonė, kas svarbu pradėdant dirbti ir kas realiai padėjo

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Auklėtojams pradėjus dirbti, labiausiai padėjo vadovų palaikymas, bendradarbiavimas su kitais auklėtojais. Beveik 8 proc. teigė, kad pagalbos negavo.

59. Auklėtojai, kuriems teko dirbti ir savivaldybių, ir privačiose įstaigose, nurodė, kad savivaldybės įstaigose geresnis darbo laikas, daugiau dėmesio skiriama asmeniniam tobulėjimui, tačiau per daug vaikų grupėse, trūksta ugdymo priemonių. Privačiose įstaigose teigiamai vertinamas mažesnis vaikų skaičius grupėse, tai, kad grupėje dirba du auklėtojai ir padėjėjas, yra daugiau galimybių skirti laiko individualiai kiekvienam vaikui, mažiau popierizmo.
60. Siekiant pritraukti kompetentingus specialistus dirbti IU įstaigose, reikėtų užtikrinti, kad jų darbo sąlygos⁵³ nebūtų blogesnės nei pradinių klasių mokytojų.

⁵³ Key principles of a Quality Framework. Prieiga per internetą:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf (9 psl.).

4. NESUKURTA IKIMOKYKLINIO UGDYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMA

61. Dar Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2011–2013 m. programoje⁵⁴ buvo numatyta iki 2013 m. sukurti ir pradėti taikyti ikimokyklinio ugdymo įstaigų veiklos išorinio vertinimo sistemą. Ji turėjo būti naudojama ikimokyklinio ugdymo kokybei užtikrinti, tačiau sistema nebuvo sukurta. Teigiamas ikimokyklinio ugdymo poveikis mokinių pasiekimams įrodytas, tačiau neturime duomenų, kokia yra šio ugdymo kokybė Lietuvoje. Atlikę valstybinį auditą⁵⁵ teikėme rekomendaciją – sukurti ir įdiegti ikimokyklinio ugdymo įstaigų veiklos išorinio vertinimo sistemą, kuri sudarytų sąlygas laiku priimti įrodymais pagrįstus sprendimus, kad būtų galima patobulinti ikimokyklinio ugdymo kokybę. Ministerija įsipareigojo iki 2022 m. sukurti tokią sistemą.
62. Už IU organizavimą atsakingos savivaldybės⁵⁶. IU vykdomas pagal IU programą, kurią rengia ir tvirtina pačios įstaigos, o savivaldybės teikia pritarimą savo įstaigų programoms⁵⁷. Privačių ugdymo įstaigų, kurioms valstybė skiria mokinio krepšelio lėšų IU programoms vykdyti, parengtoms programoms savivaldybės pritarimas net nebūtinai – programoms pritaria ir jas tvirtina pats programos rengėjas. Vertiname, ar:
- prieš teikdamos pritarimą, savivaldybės įvertina visas programas ir pateikia dėl jų pastabų (tai nėra privaloma, tačiau tai vienas iš būdų užtikrinti IU kokybę);
 - visos savivaldybės sudaro programų vertinimo komisijas, darbo grupes;
 - visos savivaldybės turi programų vertinimo kriterijus;
 - visų įstaigų IU programos skelbiamos viešai;
 - savivaldybės turi susikūrusios savo IU kokybės užtikrinimo sistemas.
63. Nustatėme, kad trečdalis savivaldybių nevertina savo IU įstaigų programų. Savivaldybės nurodė, kad nevertina privačių IU įstaigų programų. Nors valstybė skiria mokinio krepšelio lėšų šioms programoms vykdyti, tačiau neįsitikina, ar jos kokybiškos.
64. Beveik pusė programų vertinančių savivaldybių nurodė, kad sudaro programų vertinimo darbo grupes ar komisijas. Kitos savivaldybės teigė, kad esant poreikiui dėl programų rengimo organizuoja seminarus, teikia individualias konsultacijas.
65. Programų vertinančios savivaldybės vadovaujasi Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, Švietimo ir mokslo ministerijos parengtomis IU metodinėmis rekomendacijomis.

Programų vertinimo savivaldybėse pavyzdžiai

- Vilniaus m. savivaldybės darbo grupė, atsižvelgdama į ministerijos nustatytus kriterijus ir konsultuodamasi su Lietuvos edukologijos universiteto atstovais, parengė programų kokybei vertinti siūlomus papildomus kriterijus.

⁵⁴ Švietimo ir mokslo ministro 2011-03-01 įsakymu Nr. V-350 patvirtinta Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2011–2013 metų programa, priedo 3.5 priemonė.

⁵⁵ 2016-11-30 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017-P-50-4-26 „Švietimo stebėseną“.

⁵⁶ Vietos savivaldos įstatymas, 5 ir 6 str.

⁵⁷ Švietimo ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo patvirtinimo“.

- Šiaulių m. savivaldybė turi nusistačiusi savo sutartinius vertinimo kriterijus.

66. Manome, kad programų kokybę galėtų pagerinti viešas jų paskelbimas, pavyzdžiui, interneto svetainėse, nes įstaigos atsakingiau rengtų programas. Šiuo metu ne visų IU įstaigų ugdymo programos viešai prieinamos. Nors visos audituotos savivaldybės nurodė, kad IU įstaigų programos skelbiamos įstaigų interneto svetainėse, tačiau patikrintų 6-ių savivaldybių 10 IU įstaigų savo programų interneto svetainėse neskelbia. Anot jų, programos skelbiamos vaikų tėvams skirtuose informacijos stenduose, elektroniniame dienyne, vaikų grupėse ir prieinamos tik įstaigos bendruomenės nariams. Taigi tėvai, prieš pasirinkdami ugdymo įstaigą, negali susipažinti su programomis.
67. Ieškojome savivaldybių atliekamo IU įstaigų išorinio vertinimo praktinių pavyzdžių. Neformaliojo švietimo mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašus yra pasitvirtinusios 30 proc. šalies savivaldybių, tačiau tik 5 iš 60-ies savivaldybių audituojamuoju laikotarpiu atliko išorinius kelių IU įstaigų vertinimus. Daugiau nei trečdalis savivaldybių nurodė, kad įstaigų veiklos priežiūrą organizuoja atlikdamos vidaus auditus, temines patikras ar tikrindamos įstaigų vadovų metines ataskaitas. Pusė šalies savivaldybių nurodė, kad įstaigų vertinimo neorganizuoja, nes tai nereglamentuota teisės aktais, neturi tam lėšų arba specialistų, laukia, kol Švietimo ir mokslo ministerija patvirtins metodiką.
68. Audito rezultatai rodo, kad reikalinga kokybės užtikrinimo sistema. Ministerija įsipareigojo ją sukurti iki 2022 metų. Tačiau kol jos nėra, savivaldybės turėtų užtikrinti bent jau IU programų vertinimą – tiek savo, tiek privačių IU įstaigų.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data*
1.	Siekiant, kad grupėje nors dalį laiko su vaikas dirbtų bent du pedagogai, keisti normatyvus nustatant vaikų ir pedagogų santykį, o ne vaikų skaičių grupėje.	Švietimo ir mokslo ministerija	<ul style="list-style-type: none"> ● Parengti alternatyvūs ikimokyklinio ugdymo finansavimo modeliai. ● Sukurtos teisinės prielaidos, nustatančios vaiko ir pedagogo santykį ikimokyklinio ugdymo grupėse ir sudarančios galimybes dalį laiko vienu metu dirbti dviem ikimokyklinio ugdymo auklėtojams. ● Pereinama nuo maksimalaus vaikų skaičiaus prie vaiko–pedagogo santykio ikimokyklinio ugdymo grupėse reglamentavimo. 	2018 m. IV ketv. 2019 m. IV ketv. 2020 m. III ketv.
2.	Siekiant ugdymo kokybės, būtina pritraukti kuo daugiau kompetentingų specialistų dirbti ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose, todėl reikia užtikrinti, kad jų darbo sąlygos būtų ne blogesnės nei pradinėse klasių mokytojų:			
2.1.	prilyginti ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo užmokestį pradinėse klasių mokytojų atlygiui, kad auklėtojai rinktųsi darbą ikimokyklinio ugdymo programą vykdančiose įstaigose;	Švietimo ir mokslo ministerija	<ul style="list-style-type: none"> ● Įvertintos ikimokyklinio ugdymo auklėtojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų apmokėjimo nuostatos, atsižvelgus į etatinio mokytojų darbo apmokėjimo modelį. 	2018 m. IV ketv.
2.2.	padidinti nekontaktinių valandų skaičių ikimokyklinio ugdymo auklėtojams, kad jie galėtų pasirengti ugdymo veikloms ir panašiai.	Švietimo ir mokslo ministerija	<ul style="list-style-type: none"> ● Sukurtos teisinės prielaidos nuostatomis įgyvendinti. ● Ikimokyklinio ugdymo auklėtojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų darbo užmokestis prilygintas pradinėse klasių mokytojų darbo užmokesčiui, šiems pedagogams padidintas nekontaktinių valandų skaičius. 	2019 m. II ketv. 2020 m. III ketv.
3.	Siekiant integruotai ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus, užtikrinti ikimokyklinio ugdymo auklėtojų mokymus, skirtus atpažinti vaikų specialiuosius ugdymosi poreikius.	Švietimo ir mokslo ministerija	<ul style="list-style-type: none"> ● Vykdomi mokymai ikimokyklinio ugdymo auklėtojams dėl: <ul style="list-style-type: none"> ○ specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų gebėjimų ir poreikių atpažinimo, jų vertinimo; ○ specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo proceso organizavimo, atsižvelgiant į individualius vaikų poreikius ir galimybes. 	2018 m. IV ketv. 2019 m. III ketv.

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data*
4.	Vykdyti priemones, skirtas keisti visuomenės ir tėvų nuostatas dėl įtraukiojo ugdymo.	Švietimo ir mokslo ministerija	<ul style="list-style-type: none"> • Parengtos metodinės priemonės / metodinė literatūra ir jais aprūpinti pedagogai, dirbantys su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais. Vykdomi priemonių pristatymai, viešinimas. • Ikimokyklinio ugdymo auklėtojų rengimo studijų programose sustiprintas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų pažinimo ir jų ugdymo organizavimo modulis. 	2020 m. IV ketv.

* – priemonės ir terminus rekomendacijoms įgyvendinti pateikė X subjektas (-ai).

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

Švietimo ir mokslo ministerijos Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė, Ilona Grigaravičienė, tel. (8 5) 219 1187.

L. e. p. Visuomenės gerovės audito departamento direktorė

Rasa Kudžmienė

Visuomenės gerovės audito departamento vyr. valstybinė auditorė

Kristina Česaitienė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Ar išnaudojame ikimokyklinio
 ugdymo galimybes
 sėkmingesnei vaikų ateičiai
 užtikrinti“
 1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito apimtis

Audito tikslas – nustatyti, ar sudarytos prielaidos vaikui iki 5 metų gauti kokybišką ikimokyklinį ugdymą.

Pagrindiniai audito klausimai: ar užtikrinamas ikimokyklinio ugdymo prieinamumas; ar vaikai ugdomi atsižvelgiant į jų individualius poreikius; ar užtikrinamos patrauklios ikimokyklinio ugdymo auklėtojų darbo sąlygos; ar sukurta ikimokyklinio ugdymo kokybės užtikrinimo sistema.

Audituojami subjektai – Švietimo ir mokslo ministerija, 60 savivaldybių (15-oje iš jų lankėmės), 66 ikimokyklinio ugdymo programą vykdančios įstaigos.

Audituojamas laikotarpis – 2015–2017 m. Siekdami tiksliau nustatyti rodiklių kaitą, naudojome ir kitų metų duomenis.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus⁵⁸ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁵⁹.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
Ikimokyklinis ugdymas prieinamas nevienodai	<p><i>Dokumentų peržiūra</i></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Švietimo įstatymą; – Valstybinę švietimo 2013–2022 metų strategiją (LRS 2013-12-23 nutarimas Nr. XII-745); – savivaldybių administracijų vadovų įsakymus dėl vaikų priėmimo į darželius; – mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašus; – Vietos savivaldos įstatymą (1994-07-07 Nr. I-533). <p><i>Duomenų analizė</i></p> <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ITC duomenis: 4–6 metų amžiaus vaikų, lankančių IU įstaigas, skaičius; – ITC duomenis: vaikų, lankančių IU įstaigas ir turinčių SUP, dalis; – Statistikos departamento duomenis: vaikų skaičius savivaldybėse ir IU įstaigas lankančių vaikų skaičius miesto ir rajono savivaldybėse; – savivaldybių informacinių sistemų duomenis: vaikų priėmimas į darželius; – 60-ies savivaldybių pateiktus duomenis: 4–5 metų amžiaus vaikų, lankančių savivaldybių IU įstaigas, skaičius; 	<p>Įvertinti: ar / kaip pasiekiamas nusistatytas rodiklis, kad visi vaikai lankytų IU įstaigas; ar užtikrinamas nepalankioje aplinkoje augančių vaikų IU; ar užtikrinamas visų specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ikimokyklinis ugdymas; ar IU įstaigos skatinamos tokius vaikus priimti; ar IU finansavimo pakanka, kad visi norintys vaikai galėtų dalyvauti IU procese.</p>

⁵⁸ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

⁵⁹ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“. Prieiga per internetą: <http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<ul style="list-style-type: none"> - 15-os savivaldybių vaikų teisių apsaugos skyrių duomenis: vaikų, gyvenančių socialinės rizikos šeimose, skaičius; - 60-ies savivaldybių vaikų vežiojimo duomenis; <ul style="list-style-type: none"> - OECD PISA 2015 ataskaitą; - EBPO ataskaitas. <p><i>Apklausa</i></p> <p>Tyrimo metu atitinkami klausimynai dėl IU prieinamumo, ugdymo kokybės ir vaikų poreikio tenkinimo el. paštu buvo išsiųsti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visoms 60 savivaldybių; - 66 ikimokyklinį ugdymą vykdančioms įstaigoms (3 valstybinės, 56 savivaldybių ir 7 privačios įstaigos); - 15 savivaldybių (buvo prašoma pateikti smulkesnę informaciją apie ikimokyklinio ugdymo situaciją savivaldybėje). <p>Apklausa vyko 5 mėn.</p> <p><i>Pokalbis</i></p> <p>Kalbėtasi su 15 savivaldybių švietimo skyrių atstovais, 66 ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų direktoriais ir pedagogais.</p>	
<p>Vaikų ugdymo poreikiai pastebimi ir tenkinami nevienodai</p>	<p><i>Dokumentų peržiūra</i></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikimokyklinio ugdymo metodines rekomendacijas; - Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą; - Švietimo įstatymą; - Lietuvos higienos normą HN 75:2016; - Vilniaus miesto savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto departamento direktoriaus įsakymą dėl grupių didinimo; - Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus dėl IU mokyklų pareigybių pavyzdinių normatyvų sąrašo tvirtinimo; - Lietuvos švietimo būklės 2013–2016 metais apžvalgą (Švietimo taryba, 2017). <p><i>Duomenų analizė</i></p> <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vaikų pasiekimų aprašus popieriniuose aplankuose; - ITC duomenis: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo procese dalyvaujančių vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičius; - ITC duomenis: auklėtojų ir vaikų skaičiaus santykis grupėje. <p><i>Apklausa</i></p> <p>Tyrimo metu atitinkami klausimynai dėl IU prieinamumo, ugdymo kokybės ir vaikų poreikio tenkinimo el. paštu buvo išsiųsti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visoms 60 savivaldybių; - 66 ikimokyklinį ugdymą vykdančioms įstaigoms (3 valstybinės, 56 savivaldybių ir 7 privačios įstaigos); - 15 savivaldybių (buvo prašoma pateikti smulkesnę informaciją apie ikimokyklinio ugdymo situaciją savivaldybėje). <p>Apklausa vyko 5 mėn.</p> <p><i>Pokalbis</i></p> <p>Kalbėtasi su 15 savivaldybių švietimo skyrių atstovais, 66 ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų direktoriais ir pedagogais.</p>	<p>Nustatyti: ar atpažįstami vaikų ugdymo (si) poreikiai; ar stebimi vaikų pasiekimai ir pažanga; ar tėvai supažindinami su vaiko pasiekimais; ar auklėtojų ir vaikų skaičiaus santykis Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigose užtikrina kokybišką ugdymą; ar pakanka auklėtojų grupėse, kuriose yra specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų,</p>

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
Neužtikrinamas kokybiškas ikimokyklinis ugdymas	<p><i>Dokumentų peržiūra</i></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ikimokyklinių įstaigų ugdymo programas. <p><i>Duomenų analizė</i></p> <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ITC duomenis: ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų auklėtojų amžius; – MOSTA duomenis: IU studijų programas baigusiu absolventų skaičius. <p><i>Apklausa</i></p> <p>Tyrimo metu atitinkami klausimynai dėl IU prieinamumo, ugdymo kokybės ir vaikų poreikio tenkinimo el. paštu buvo išsiųsti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – visoms 60 savivaldybių; – 66 ikimokyklinį ugdymą vykdančioms įstaigoms (3 valstybinės, 56 savivaldybių ir 7 privačios įstaigos); – 15 savivaldybių (buvo prašoma pateikti smulkesnę informaciją apie ikimokyklinio ugdymo situaciją savivaldybėje). <p>Apklausa vyko 5 mėn..</p> <p><i>Jaunų pedagogų (iki 40 m.) apklausa</i></p> <p>Audito metu buvo apklausta 13 proc. (364 iš 2 781) jaunų auklėtojų ir absolventų, siekiant nustatyti, kas skatina jaunos auklėtojus dirbti IU įstaigose. Apklausa buvo vykdoma per www.apklausk.lt, siunčiant apklausos nuorodą į asmeninius respondentų el. paštus (susitikimų metu respondantai jais pasidalino savo noru), kreipėmės į universitetų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo studijų programas, karjeros centrus.</p> <p><i>Pokalbis</i></p> <p>Kalbėtasi su 15 savivaldybių švietimo skyrių atstovais, 66 ikimokyklinio ugdymo programą vykdančių įstaigų direktoriais ir pedagogais.</p>	Nustatyti: ar steigėjas vertina visas IU programas: ar užtikrinamos reikalingos auklėtojų ir vadovų kompetencijos siekiant geresnių rezultatų: ar užtikrinamas pedagoginio personalo pakankamumas ir atsinaujinimas.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Ar išnaudojame ikimokyklinio
 ugdymo galimybes
 sėkmingesnei vaikų ateičiai
 užtikrinti“
 2 priedas

Savivaldybių išlaidos privačias įstaigas lankančių vaikų mokesčio kompensacijoms mokėti

Savivaldybės	Kompensacijos dydis	Per 2015 m.		Per 2016 m.		Per 2017 m.	
		vaikų skaičius	lėšų suma, tūkst. EUR	vaikų skaičius	lėšų suma, tūkst. EUR	vaikų skaičiu s	lėšų suma, tūkst. EUR
Vilniaus m.	100 Eur/mėn.	4 082	1 604	4 607	5 799	5 382	6 457
Šiaulių r.	70 Eur/mėn.	24	6	36	21	35	26
Šiaulių m.	70 Eur/mėn.	120	35	168	129	207	157
Kauno m.	iki 100 Eur/mėn. – tėvams (globėjams), kurių bendrai gyvenančių asmenų vidutinės 3 praėjusių mėnesių iki mėnesio, nuo kurio skiriama kompensacija, pajamos viršija 20 bazinių socialinių išmokų (BSI); iki 175 Eur/mėn. – tėvams (globėjams), kurių bendrai gyvenančių asmenų vidutinės 3 praėjusių mėnesių iki mėnesio, nuo kurio skiriama kompensacija, pajamos neviršija 20 BSI.	2 028	69	372	26	354	24
Klaipėdos m.	100 Eur/mėn. 50 Eur/mėn., jei sudaryta mokymo sutartis dėl 4 valandų trukmės per dieną ugdymo.	368	146	384	434	441	520

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „Ar išnaudojame ikimokyklinio
 ugdymo galimybes
 sėkmingesnei vaikų ateičiai
 užtikrinti“
 3 priedas

Darbuotojų skaičius skirtingo amžiaus vaikų grupėse

Vaikų amžius	Vaikų skaičius grupėje	Darbuotojų skaičius grupėje
nuo 0 iki 1 metų	6 vaikai	2 pedagogai
nuo 1 iki 2 metų	10 vaikų	2 darbuotojai, iš jų – ne mažiau kaip 1 pedagogas (IU auklėtojas ar PU pedagogas)
nuo 2 iki 3 metų	15 vaikų	2 darbuotojai, iš jų – ne mažiau kaip 1 pedagogas (IU auklėtojas ar PU pedagogas)
nuo 3 iki 7 metų	20 vaikų	2 darbuotojai, iš jų – ne mažiau kaip 1 pedagogas (IU auklėtojas ar PU pedagogas)
nuo 0 iki 3 metų	8 vaikai	2 pedagogai, jei yra vaikų iki 1 metų amžiaus
nuo 0 iki 7 metų	10 vaikų	2 pedagogai, jei yra vaikų iki 1 metų amžiaus
nuo 1 iki 7 metų	12 vaikų	2 darbuotojai, iš jų – ne mažiau kaip 1 pedagogas (IU auklėtojas ar PU pedagogas)
nuo 2 iki 7 metų	16 vaikų	2 darbuotojai, iš jų – ne mažiau kaip 1 pedagogas (IU auklėtojas ar PU pedagogas)

Šaltinis – Lietuvos higienos norma HN 75:2016

*vienas sutrikusio intelekto, kurčias, neprigirdintis, aklas, silpnaregis, turintis judesio ir padėties, elgesio, žymių kalbos ar kitų komunikacijos, įvairiapusių raidos sutrikimų ar kompleksinę negalią vaikas, ugdomas integruotai, prilyginamas dviem tos grupės, kurioje ugdomas, vaikams, todėl atitinkamai mažinamas nustatytas grupės vaikų skaičius.

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

